

Kongens og Rigsdagens Beslutning — altid skal være betinget af, om Ministeren kunde forudse Rigsdagens Billigelse af den stedfundne Skatteopkrævning eller Udgiftsafholdelse. Kun i de Tilfælde, hvor han har vidst eller burdet vide, at han ikke kunde opnaa denne Billigelse, paalægges der ham Ansvar. Hvor Ministeren har opnaaet Finansudvalgets Tilslutning til den paagældende Handling, vil der herefter næppe nogensinde kunde blive Spørgsmaal om Ansvar.

I andre Tilfælde vil Spørgsmaalet om Ansvar være afhængigt af vedkommende Domstols Skøn; ved Udøvelsen af dette Skøn vil der kunne tages Hensyn til, hvorvidt Udgiftens Afholdelse kan siges at have været forsvarlig og rimelig, saaledes at man maatte vente, at Rigsdagen vilde kunne godkende den, men derudover vil ogsaa Forhold af enhver anden Art, som maatte influere paa Udsigten til Udgiftens Afholdelse, kunne tages i Betragtning.

Men selv i Tilfælde, hvor en Minister ikke med Rette kunde regne med, at Afholdelsen af en Udgift vilde blive godkendt af Rigsdagen, kan det forekomme urimeligt at paalægge ham Strafansvar, f. Eks. naar han uden Hjælp har afholdt et nødvendigt Udgiftsbeløb, som senere blot med det Formaal at ramme Ministeren politisk nægtes Godkendelse af Rigsdagen. Man finder derfor som yderligere Ansvarsbetingelse at burde stille, at Udgiften ikke maa antages at have været nødvendig af Hensyn til Statsstyrelsens forsvarlige Førelse.

Til § 7, Punkt b.

Bestemmelsen svarer i det væsentlige til § 8 i Folketingsforslaget, der som nævnt paa dette Punkt afveg fra den Opfattelse, Landstingsflertallet kunde godkende. Dette ansaa det for urigtigt at foreskrive andre Betingelser for en Ministers Ansvar for en foreløbig Lov end dem, der direkte fremgik af Grundlovens udtrykkelige Forskrift om Betingelserne for Udstedelsen af en saadan, og Landstingsforslagenes Formulering var i Overensstemmelse hermed indskrænket til Ansvar for en Minister, der udstedte en foreløbig Lov, uden at Tilfældet var særdeles paatrængende, eller paa en Tid, da Rigsdagen var samlet, eller med et Indhold, der stred mod Grundloven, eller hvorved iøvrigt Statens eller andre almene eller private Interesser retsstridigt blev krænket.

Landstingets Kompromisforslag paalagde en Minister Ansvar for Udstedelse af „en foreløbig Lov i Strid med Grundloven“.

Efter Fremsættelsen af disse Forslag er der som allerede nævnt sket den betydningsfulde Ændring af Grundloven i 1915, at provisoriske Finanslove ikke længere kan gives; hele Spørgsmaalet om Ansvar for foreløbige Love maa efter denne Ændring og de nu foreslaaede Ændringer af Grundloven siges at have faaet en væsentlig mindre Betydning, end det tidligere havde.

Alligevel mener man ikke at burde indskrænke Ansvar for foreløbige Loves Udstedelse til Tilfælde, hvor Grundlovens udtrykkelige Forskrifter er overtraadt. Ligesom Folketingsforslaget finder man det rimeligt, at der paalægges en Minister Ansvar, naar han har vidst eller dog maattet vide, at den foreløbige Lov ikke kunde ventes stadfæstet. For at forhindre, at Bestemmelsen bruges til uden saglig Baggrund at fælde en Minister af udelukkende politiske Grunde, har man dog endvidere foreslaaet, at Strafansvar efter Omstændighederne ikke paadrages, hvor Loven ikke skønnes at have bevirket Krænkelse af Statens Interesser eller andre almene eller private Interesser.

Til § 7, Punkt c.

Ud fra den Betragtning, at visse Indgreb i Borgernes Rettighedssfære henhører under Lovgivningsmagten og ikke retsgyldigt kan ske ved kgl. Anordning eller ministeriel Beslutning, foreslaar man, at en Minister kan paadrage sig Ansvar, hvis der udfærdiges en Retsforskrift angaaende et Forhold, der i Henhold til Grundloven, en særlig Lovbestemmelse eller hidtil fulgte Lovgivningsregler henhører under Lovgivningsmagtens Omraade. Reglen er noget snævrere end den i Folketingsforslagets § 9 indeholdte; navnlig foreslaar man, at Ansvar kun kan indtræde, naar det paagældende Forhold klart henhører under Lovgivningens eller Domstolenes Omraade, idet det skønnes urimeligt, at en Minister kan paadrage sig Strafansvar, naar der udstedes en Forskrift paa et Omraade, hvor det kan være tvivlsomt, om Forholdet kan ordnes ad administrativ Vej eller ikke.

Med Hensyn til Afgørelsen af, hvilke Forskrifter der retsgyldigt kan udstedes ad administrativ Vej, henvises til den almindelige statsretlige Opfattelse, jfr. *Berlin* Statsforfatningsret II, pag. 10 ff. Faste Regler paa dette Punkt har det selvsagt været ugørligt at opstille. Hovedreglen er, at alle egentlige Retsregler, d. v. s. saadanne Retsforskrifter, der direkte eller indirekte retter Paabud eller Forbud til Landets Borgere i Almindelighed, og særlig